

Plemię Prusów

Po pierwsze Prusowie byli odważnymi i dzielnymi wojownikami. Byli oni strasznymi dla wrogów, ale bardzo gościnni dla przyjaciół. Dlatego krwawe ich nawracanie na chrześcijaństwo przez rycerzy czarnego krzyża było dla tego ludu nieszczęściem i prowadziło do jego zagłady. W 1242 roku Prusowie wystąpili zbrojnie przeciw Zakonowi Krzyżackiemu. Prusów w walce wsparły wojska z Rusi i wówczas Zakon Krzyżacki poniósł w walce na łodach jeziora Pejpus klęskę. Wojskami Rusi dowodził książę Aleksander Newski. Tak klęska rycerstwa Zakonu na jeziorze Pejpus stała się dla Prusów sygnałem do wywołania powszechnego powstania przeciwko Zakonowi Krzyżackiemu.

Powstanie Prusów trwało przez 11 lat i dopiero w 1253 roku Zakonowi krzyżackiemu udało się pokonać powstańców. Po tym fakcie dokonał zakon podboju Sambii i lud Prusów ochrzczono pod groźbą miecza. Natomiast w lasach Twangste Krzyżacy zbudowali zamek obronny i gród, a w tym miejscu powstało miasto, które nazwano - Królewcem. Ku zmartwieńniu Niemców nazwa ta została nadana dla uczczenia pamięci króla Czech, Otokara II, ostatniego z rodu Premyslidów i głównego twórcy wolnego mieszczaństwa. To on polecił pobudowanie w 1255 roku, a może raczej przebudowanie, grodu obronnego Prusów, położonego nad rzeką Pregołą, w umocnione miasto Królewiec.

Po pięciu latach dochodzi do kolejnego powstania Prusów (1260 r.). Powstanie miało miejsce, gdy rycerze czarnego krzyża zostali zwabieni przez Litwinów w Inflantach w pułapkę i wówczas ponieśli dotkliwą klęskę. Prusowie wówczas walczyli pod dowództwem Glappo z Warmii, Henryka Monte z Natangii, Glandego z Sambii, Diwana z Ziemi Bar-

tów i Auktumo z Pogezanii. W początkowej fazie powstania Prusowie odnosili zwycięstwa, ale na dłuższą walkę nie byli odpowiednio przygotowani i to rycerstwu zakonu dało przewagę. Walki trwały jednak z przerwami prawie siedem lat.

Kościół w Marwaldzie, do którego organy ufundował Krzysztof Morongowisz, wykładowca języka polskiego w Gimnazjum Akademickim w Gdańsku.

Jednak, gdy poległ w bojach jeden z najdzielniejszych wodzów Prusów, Herkus Monte i w 1271 roku powstanie upadło. Tak doszło do podboju w kolejnych latach przez Zakon Krzyżacki kolejnych plemion: Nadradów i Skaldów. Najdłużej walczyli Jaćwingowie, ale i oni ulegli krzyżakom w 1283 roku.

Długoletnie wojny z Zakonem krzyżackim doprowadziły do wyniszczenia plemion Prusów. Pozostały ich nieliczne grupy, które skryły się w głębi puszczy i mokradła, gdzie Krzyżacy nie mogli dotrzeć, ale i ich rycerze czarnego krzyża stopniowo eliminowali.

Język pruski wywodzący się ze wspólnego pnia indoeuropejskiego, wymarł, a cały obszar został objęty władaniem Zakonu Krzyżackiego na ponad 150 lat, aż do zawarcia w 1466 roku z Polską pokoju toruńskiego.

Dużo wcześniej pierwszą próbę nawracania Prusów na chrześcijaństwo podjął król Bolesław Chrobry. Próba ta zakończyła się niepowodze-

niem. Misja św. Wojciecha w 997 roku zakończyła się jego męczeńską śmiercią w Prusach. Natomiast w okresie XI-XII wieku narastały zbrojne starcia między wojskami polskimi i oddziałami Prusów. Starcia te wiązały się z nasilającymi

jedną trzecią z podbitych ziem. Pozostałe obszary zajęli Krzyżacy.

Po 1310 roku zakon krzyżacki rozpoczął szeroko pojętą kolonizację podbitych ziem. Sprowadza kolonistów z głębi Niemiec, Holendrów, Szkotów, ale także z Mazowsza i Pomorza. Niemieckich osadników osadzano głównie w miastach i we wsiach na prawie chełmińskim. Prusowie zaś byli osadzeni na prawie pruskim, zobowiązującym do renty naturalnej i odrobkowej oraz ograniczającym prawa dziedziczenia. Była też część Prusów, która stanowiła tzw. grupę wolnych, obowiązyanych do służby wojskowej.

W XIV wieku nazwą Prusy objęto również podbite przez zakon Krzyżacki Pomorze Gdańskie.

procesami ponad plemiennego dążenia do feudalnych struktur państwa.

Sytuacja uległa znacznym zmianom po sprowadzeniu do Polski w 1226 roku Zakonu Krzyżackiego przez księcia Konrada Mazowieckiego. Od tej pory następuje krwawe nawracanie Prusów na chrześcijaństwo. Działania zakonu doprowadziły do licznych powstań Prusów – jak wyżej wskazałem – i do znacznego spustoszenia kraju oraz zepchnięcia plemion pruskich do roli niewolniczej, co prowadziło do wynarodowienia.

Zakon Krzyżacki z terenów Ziemi Chełmińskiej przystąpił do systemowego podboju plemion pruskich. Mimo rozpaczliwej obrony (powstania 1242-1249 i 1260-1273) ostatecznie doszło do całkowitego podboju Prusów w 1283 roku. Ludność pruska wybita i rozproszona nigdy się już nie podźwignęła. Decyzją papieską Prusy zostały podzielone pomiędzy biskupstwa: pomezzańskie, warmińskie i sambijskie, którym przypadła jednak tylko

Feudalne państwo Zakonu krzyżackiego było dobrze zorganizowane nie tylko od strony militarnej, ale także od strony administracyjnej i gospodarczej. W tych latach nastąpił znaczny rozwój gospodarki towarowo-pieniężnej. Proces ten dotyczył nie tylko miast należących do «Hanzys»: Gdańska, Torunia, Elbląga, Braniewa, Królewca, ale wielu innych miast i całości regionu, gdyż wówczas prowadzono ożywiony handel z Polską (głównie z Mazowszem) i krajami Morza Bałtyckiego. Cała gospodarka rolna na obszarach objętych administracją zakonu była oparta na systemie trójpolowym.

Przed walką o zprawę (15 lipca 1410 r.) pod Grunwaldem, na terenie tzw. Prus Właściwych (bez Pomorza gdańskiego), liczących wówczas 38,5 tysiąca km kwadratowych, żyło około 270 tysięcy mieszkańców, w tym około 140 tysięcy Prusów, ale w miastach element pruski stanowił zaledwie około 10% ludności tam mieszkającej.

(cdn.) **Tadeusz Peter**
Gazeta Autorow.pl